

Otázka: Evropská unie

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Roušar

- regionální uskupení, které sdružuje evropské státy a jehož cílem je politická a hospodářská integrace členských zemí
- nejedná se o klasickou mezinárodní organizaci a obvykle se považuje za originální a svébytné politické těleso, jež nemá v historii obdoby
- hospodářskou integraci započalo **Evropské společenství uhlí a oceli (1952)**
- roku **1957** vzniklo **Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM)** a **EHS** (viz výše)
- na summitu v Haagu roku **1967** se tato společenství spojila v **Evropská společenství**
- další integrace podle smluv výše
- **EU jako taková vznikla na základě Maastrichtské smlouvy k 1.listopadu 1993**
- dnes má 27 členů, **Česká republika byla přijata 1.května 2004**

Tři pilíře EU:

- Evropská společenství
- Společná zahraniční a bezpečnostní politika
- Spolupráce v oblasti justice a vnitřní bezpečnosti

Cíle EU:

- **Hospodářská unie:** její fungování je postaveno na sladění hospodářské politiky členských zemí a na prosazení **čtyř základních svobod** – volného pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb
- **Měnová unie:** členské země se rozhodly přejít od celní unie k jednotné měnové politice a dohodly se na vytvoření Centrální evropské banky, k 1.1.2002 většina států přijala společnou měnu – EURO
- **Politická unie:** členské země jsou ochotny postoupit část své suverenity společným evropským orgánům, zejména Evropské komisi, sladit svoji zahraniční politiku a poskytnout občanská práva občanům členských zemí na svém území (občanství Unie)

Orgány EU:

- **Evropská rada:** hlavní rozhodovací orgán, který schvaluje všechny legislativní akty. Je tvořena nejvyššími představiteli vlád a předsedou Evropské komise, schází se dvakrát ročně a dává podněty Evropské komisi
- **Rada EU:** sídlí v Bruselu, je tvořena ministry členských států toho rezortu, kterého se týkají probíraná témata. Schvaluje právní akty mající platnost zákonů, může rozhodovat o všech otázkách integrace.

- **Evropská komise:** sídlo v Bruselu, nejvyšší orgán výkonné moci EU, má 27 členů (ti jsou jmenováni vládami jednotlivých států na 5 let), pracuje nepřetržitě, je subjektem mezinárodního práva, předkládá návrhy právních předpisů Evropskému parlamentu a Radě EU, má právo ukládat sankce.
- **Evropský parlament:** sídlí ve Štrasburku, výbory v Bruselu, nejvyšší zákonodárný orgán EU, má 785 poslanců (jsou voleni přímo obyvateli jednotlivých států na 5 let-volby jsou teďka), hlasuje o rozpočtu, má právo podávat Evropské komisi návrhy právních aktů a také má kontrolní právo vůči Evropské komisi.
- **Evropský soudní dvůr:** Sídlo v Lucemburku, nejvyšší soudní orgán EU, dohlíží na jednotnost výkladu a aplikace evropského práva, podle tohoto práva řeší spory. Dbá o to, aby příslušná ustanovení práva EU měla v případě konfliktu přednost před zákony členských států. Tvoří ho 27 soudců (z každé země jeden), jmenovaných na 6 let.
- **Evropský účetní dvůr:** sídlí v Lucemburku, je tvořen sborem 27 nezávislých účetních kontrolorů jmenovaných Radou EU, kteří přezkoumávají všechny příjmy a výdaje EU.
- **Další instituce:** Evropská ústřední banka, Evropská investiční banka, Evropský ombudsman, Hospodářský a sociální program, Výbor regionů.
- **Schengenská dohoda:** Přijata 1985, ČR od prosince 2007.

Upravuje:

- Společnou vízovou politiku vůči třetím zemím
- Společnou kontrolu vnějších hranic EU
- Společné zásady přepravy a pohybu zboží a ochrany při přepravě
- Společné zásady ochrany osobních údajů

Důležité smlouvy :

- **Pařížská smlouva** : byla zakládající smlouvou Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Smlouva byla podepsána 18. dubna 1951 a vstoupila v platnost 23. července 1952. Její platnost vypršela po 50 letech, tedy července 2002 a celá agenda ESUO byla následně na základě Smlouvy z Nice převedena na Evropské společenství
- **Římské smlouvy** : souhrnný název pro dvě smlouvy, které byly podepsány v Římě 25. března 1957: smlouvu zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a smlouvu zakládající Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom). Obě vstoupily v platnost 1. ledna 1958. Římské smlouvy byly jedním ze základů pozdější evropské integrace. Signatářské státy v roce 1957 byly: Francie, Spolková republika Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko
- **Slučovací smlouva** : též Smlouva o Evropských společenstvích nebo Smlouva o jednotných orgánech – oficiální název Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství – byla podepsána 8. dubna 1965, vstoupila v platnost 1. července 1967 a sloučila orgány do té doby existujících tří evropských společenství (EHS, ESUO a Euratom), které od té doby také začaly používat společný rozpočet. Od tohoto data se pro tato společenství začal používat název Evropská společenství.

- **Smlouva o Evropské unii** : podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Maastrichtská smlouva změnila název Evropského společenství na „Evropskou unii“. Zavedla rovněž nové formy spolupráce vlád členských zemí – například v oblasti obrany a v oblasti „spravedlnosti a vnitřních věcí“. Přidáním této mezivládní spolupráce ke stávajícímu „systému Společenství“ vytvořila Maastrichtská smlouva novou politickou a zároveň hospodářskou strukturu sestávající z tzv. „tří pilířů“ – Evropskou unii (EU).
- **Amsterodamská smlouva**: podepsána 2. října 1997 a v platnost vstoupila 1. května 1999, změnila a přečíslovala Smlouvu o EU a Smlouvu o ES. Úplná znění těchto smluv jsou k ní připojena.
- **Smlouva z Nice (oficiální název Niceská smlouva)** : smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii (Maastrichtská smlouva) a Římské smlouvy. Byla podepsána 26. února 2001 mezi státy Evropské unie na zasedání Evropské rady ve francouzském městě Nice. Po ratifikaci ve všech členských zemích EU (například v Irsku se kvůli ní konalo referendum) vstoupila v platnost 1. 2. 2003. Agenda zaniklého Evropského společenství uhlí a oceli byla touto smlouvou převedena na Evropské společenství.
- **Lisabonská smlouva (též Reformní smlouva)** : smlouva podepsaná 13. prosince 2007 v Lisabonu. Po neúspěchu Smlouvy o Ústavě pro Evropu („Ústavy EU“), odmítnuté referendy v Nizozemsku a Francii v roce 2005, má podle názoru příznivců prohlubování evropské integrace právě Lisabonská smlouva zajistit efektivní fungování EU do budoucna. Na rozdíl od Ústavy EU – která dosavadní smlouvy měla nahradit – má Reformní smlouva změnit stávající smlouvy EU, které jinak zůstávají v platnosti. Mnoho změn obsažených v neúspěšné evropské

Rozšiřování EU

- uvažuje se o Chorvatsku, Makedonii a Turecku
- Rozšířila se celkem šestkrát:
 - 1973 – Dánsko, Irsko a Spojené království.
 - 1981 – Řecko
 - 1986 – Španělsko a Portugalsko
 - 1995 – Finsko, Rakousko a Švédsko
 - 2004 – Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko
 - 2007 – Rumunsko a Bulharsko

POLITICKÉ IDEOLOGIE

FAŠISMUS

- Nacionální šovinistické, rasistické hnutí a diktátorská forma vlády, vychází z koncepce absolutní vlády (Hobbes, Machiavelli)
- učí, že celek je důležitější než část, že svobodu může člověk získat, když se ztotožní se státem
- opírá se o mýty, pudy, rasové předsudky
- v praxi tato ideologie vyústila v agresivní politické činy, genocidy, války
- Mario Pamieri (filozofie fašismu), Giovanni Ventile, Benito Mussolini, Ernst Huber, Adolf

Hitler (Mein Kampf)

NACISMUS

- Přesvědčen o vyjímčnosti vlastního národa
- Vychází z rasismu, má i některé prvky socialismu; rozlišuje vyšší a nižší rasy
- Absolutizuje moc státu a vůdce, odmítá demokracii a likviduje lidská práva a svobody
- Jednotlivec musí přinášet oběti ve prospěch štěstí a úspěch národa
- Stojí v opozici k liberalismu, projevuje se ve sféře:
 - Politické (vytváření národního státu)
 - Kulturní (národní vědomí)
 - Ekonomické (namířeno proti cizímu kapitálu, cizí konkurenci)

RASISMUS

- Snaží se legitimovat společenské nerovnosti na základě biologických rozdílů
- Odvolává se k pseudovědeckým poznatkům, podle kterých byli lidé členěni na vyšší a nižší vrstvy a která byla diskriminována:
 - Právně (před zákonem)
 - Ekonomicky (nižší mzda za stejnou práci)
 - Politicky (neexistence volebního práva)
 - Společensky (vytěsňování menšin)
 - Kulturně (nepřítomnost vzdělání v mateřském jazyce)
- Tvůrci teorie: Joseph A. Gobineau, Houston S. Chamberlain
- Významní bojovníci proti rasismu: Nelson Mandela (Nobelova cena míru, JAR); Martin Luther King (NC míru)

ANARCHISMUS

- Odmítá státní moc, formální organizace a právní řád
- Hlásá neomezenou svobodu jednotlivce, svobodu je možné uskutečňovat jen v malých autonomních dávkách
- Hlavním cílem je zrušení státní byrokracie, kapitalistických podniků, armády a církví
- Kritizují současný kapitalismus, protože nezaručuje spravedlivé rozdělování materiálního bohatství
- Existují dva hlavní směry:
 - Individualistický – Nozick, Stiner- minimalizace státu, základem svobodné vlastnictví a svobodná konkurence
 - Kolektivistický – Bakunin, Kropotkin- agituje pro nepřetržitou revoluci

FEMINISMUS

- Ideologie ženského hnutí usilující o dosažení politické, ekonomické a sociální rovnosti žen ve společnosti
- Počátky již v 18. Století; Simone de Beauvoirová, Betty Friedanová, Kate Milletová

ENVIROMENTALISMUS

- Zabývá se vztahy mezi přírodním prostředím a společenským vývojem
- Usiluje o změny ve společenských, ekonomických a politických mechanismech tak, aby nebránily snahám o

ochranu životního prostředí

PACIFISMUS

- Odmítá násilí a války v mezinárodních vztazích